

Onderwerp Update Groningen Stroomt Door
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) -

Ons kenmerk 75738-2024

Datum 3-4-2024

Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte lezer,

In bijna heel Nederland is sprake van netcongestie. Dit betekent dat er op veel plekken te weinig elektriciteit beschikbaar is waardoor uitbreiding, nieuwe vestiging en/of verduurzaming van bedrijven niet of nauwelijks mogelijk is (afnamecongestie). Bovendien kunnen bedrijven op veel plaatsen zelf opgewekte elektriciteit niet meer leveren aan het net. Dit noemen we opwekcongestie. Sinds eind december 2023 gelden beide vormen van netcongestie voor onze gemeente. Op een paar ondernemende koplopers na, zijn er weinig bedrijven die de volle omvang van de uitdaging en de te nemen stappen in beeld hebben. We moeten nu beginnen om de grote problemen over enkele jaren te vermijden.

Dit geldt voor alle niet-woonfuncties – niet alleen economische, maar ook maatschappelijke voorzieningen zijn niet verzekerd van een stroomaansluiting bij de huidige netcongestie. We zien nu al dat nieuwe bedrijven zich steeds vaker richten op bestaand vastgoed, vanwege de stroomaansluiting. Op dit moment plegen we maar zeer beperkt inzet op de bredere behoefte aan maatschappelijke en economische functies, maar we zien wel noodzaak om dit aan te pakken.

In 2022 voorzagen we al dat deze situatie in onze gemeente zou ontstaan. Daarom zijn we samen met de bedrijfsverenigingen, Hanzehogeschool en Enexis begin 2023 al gestart met het samenwerkingsverband Groningen Stroomt Door (GSD). Hierin dragen alle partners van dit verband bij met kennis, data, uren en financiële middelen om de netcongestie in kaart te brengen en oplossingen te vinden. De aanpak is gebiedsgericht met het bij elkaar te brengen van bedrijven om de samenwerkingsgraad per bedrijventerrein te verhogen. Energie lokaal opwekken en ook lokaal weer verbruiken is het devies. Zo voorkomen we meer congestie door het slepen met energie over grote afstanden.

Volgvel 1

Doelstelling van GSD is om bij te dragen aan het verminderen of voorkomen van netcongestie door in de gemeente Groningen de opwek en afname van elektriciteit per afgebakend gebied zo veel mogelijk met elkaar in evenwicht te brengen waardoor het elektranet minder snel volloopt. Vooralsnog richten we ons op bedrijventerreinen omdat de congestie nu alleen nog grootverbruikers raakt.

Meer informatie is te vinden op www.groningenstroomtdoor.nl

Start op Westpoort en andere terreinen

Na een complexe opstartperiode waarin we onder andere een vorm hebben gevonden voor de onderlinge samenwerking en de bescherming en vertrouwelijkheid van informatie, is de beslissing genomen om met een pilot te starten op bedrijventerrein Westpoort. In samenwerking met Bedrijvenvereniging West hebben we een energietafel georganiseerd waaruit naar voren kwam dat meerdere ondernemers positief stonden tegenover het starten van een GSD-project.

Vervolgens hebben we - weer in samenwerking met bedrijven vereniging West - een eerste ronde langs individuele bedrijven gemaakt om hun energiehouding in kaart te brengen en hen toestemming te vragen hun energiedata in te zien. Na het uitlezen hiervan zijn verschillende bedrijven wederom bezocht om de data te bespreken, de bedrijfsprocessen te inventariseren en toekomstplannen op te tekenen.

Vanwege de bedrijfsgevoelige data en bijbehorende geheimhoudingsverklaring kunnen we geen namen van bedrijven delen, maar wel de bredere uitkomsten van het onderzoek.

Om zo veel mogelijk te leren van de pilots, is na het nieuwe bedrijventerrein Westpoort gekozen om het oudere bedrijventerrein op Corpus den Hoorn te helpen. Hier is net begonnen met de inventarisatiefase. Parallel daaraan is een pilot op bedrijventerrein De Hoogte nu in voorbereiding. Alle terreinen verschillen sterk in opbouw en aantallen groot- en kleinverbruikers.

Analyse

Na het verzamelen van de data van Westpoort is er een analyse uitgevoerd. Hieruit bleek dat er voor de (relatief jonge) individuele bedrijven op dit moment – geen sprake is van een tekort aan stroom voor de *huidige* activiteiten.

Door uitbreidingsplannen en CO₂ reducerende maatregelen, zoals warmtepompen en elektrisch vervoer, kunnen de komende jaren echter wel problemen ontstaan omdat uitbreidingsaanvragen eerst op de Enexis wachtlijst komen, waarna eventuele toekenning van extra capaciteit jaren kan duren. Met het oog op de toekomst speelt naast autonome uitbreiding per bedrijf voor Westpoort – met veel logistieke bedrijven – de overgang naar elektrisch vervoer een grote rol. Een aantal bedrijven voorziet daardoor over 3 a 4 jaar een (veel) grotere energiebehoefte, waar in de bestaande situatie geen oplossing voor is.

Leveringsproblemen van zelf opgewekte elektriciteit aan het net zijn er ook voor verschillende bedrijven. Dit bleek onder andere te komen door een zonnepark (gesitueerd buiten onze gemeente) wat veel teruglevercapaciteit nodig heeft op dezelfde transformator als waar Westpoort op aangesloten is.

Ook zagen we dat er een bedrijf is met een groot warmte-overschot én dat er een bedrijf is dat op korte termijn een grote batterij in gebruik wil nemen.

Ten slotte zagen we ook dat de gemeente in dit gebied nog ongeveer 20 kavels wil uitgeven, waarvoor op korte termijn geen grootverbruikersaansluiting te verkrijgen is.

Resultaten

Samengevat zijn de resultaten op Westpoort:

1. Op de korte termijn ligt er een mooie koppelkans door de warmte die 'over' is bij één bedrijf te delen met naaste burens. Een nader onderzoek hiertoe wordt dit voorjaar opgestart.
2. Oplossingen om het lokale net beter te benutten zijn in kaart gebracht. Een vervolgstudie naar de economische haalbaarheid volgt.
3. Bedrijven zijn zich nu bewust van wat er op ze af komt de komende jaren en weten nu welke stappen ze kunnen zetten om dit het hoofd te bieden.

De bedrijven hebben met name behoefte aan het bereiken van een bestendige situatie voor de grotere energiebehoefte die de komende jaren gaat ontstaan. De urgentie moet echter hoog genoeg zijn om dure en/of tijdsintensieve oplossingen te starten zoals respectievelijk batterijen en energiesamenwerkingen.

Voor de (middel)lange termijn zijn er verschillende sporen die hier aan kunnen bijdragen. Samenwerking met het zonnepark en het plaatsen van een batterij zou kunnen leiden tot ruimte op het net door lagere piekbelastingen. Wellicht kan het bedrijf dat binnenkort een grote batterij in gebruik neemt hier aan bijdragen. Zo ontstaat dan onder andere ruimte voor zon op daken van de bedrijven.

Bedrijven kunnen ook tijdelijk, dan wel permanent, ruimte binnen hun eigen aansluiting uitruilen met andere ondernemers op het terrein.

Daarnaast is het oprichten van een energiecoöperatie en het afsluiten van een groepscontract bij Enexis (een nieuwe contractvorm, beschikbaar eind 2024) een optie om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te benutten. De gemeente zou hierin wellicht kunnen of moeten participeren gezien haar belang inzake de nog uit te geven kavels. Zonder uitzicht op energielevering worden deze kavels minder aantrekkelijk. Ook de noodstroomvoorziening van één bedrijf kan op piekmomenten voor het hele gebied bijspringen om afnamepieken te verlagen.

Wat kwamen we verder tegen?

Netcongestie is een relatief nieuw probleem in de provincie Groningen. Een rechte weg richting de oplossing is er nog niet. Netcongestie vraagt om nieuwe regels, nieuwe samenwerkingen en nieuwe rollen die we al werkende met elkaar aan het uitvinden zijn. Wat ons tijdens het project onder andere opviel is dat:

- mobilisatie van (en een inventarisatie ronde langs) bedrijven veel tijd kost;
- de huidige wet- en regelgeving het delen van energie tussen buurtgenoten nog niet goed faciliteert en zelfs afremt;
- nieuwe, flexibele regelgeving langzaam tot stand komt;
- het juridisch lastig is om data te delen en dat dit met goede afspraken kan worden opgelost;
- zowel de bedrijfsverenigingen, Enexis als de gemeente moeten wennen aan nieuwe rollen op dit nieuwe onderwerp;
- er veel welwillendheid is om samen te werken als het gelukt is de afzonderlijke belangen op elkaar af te stemmen;
- netcongestie speelt op verschillende netvlakken (spanningsniveaus). Congestie op de hogere netvlakken laat zich nu nog lastig vertalen naar lokale oplossingen.

Vervolg

Afgesproken is om op Westpoort de komende maanden samen toekomstige maatregelen verder te verkennen en waar deze (financieel, juridisch én technisch) nodig én mogelijk zijn, in te zetten. Een eerste samenkomst hiertoe wordt dit voorjaar gepland. Gezegd moet worden dat dit proces niet eenvoudig zal zijn. Bedrijven (inclusief het zonnepark) hebben verschillende belangen (ook in de tijd), regelgeving is nog niet flexibel.

Voorlopig is de grootste hobbel om financieel haalbare businesscases op te zetten. Deze hobbel zal op termijn overwonnen worden door twee ontwikkelingen:

- 1- Door stijgende prijzen van energie transport rechten wordt het steeds interessanter de eigen energiehuishouding gedeeltelijk te balanceren met vraagsturing en opslag.
- 2- Het (enige jaren) wachten op energielevering kan leiden tot uitgestelde bedrijfsactiviteiten en verlies aan concurrentiekracht. Dit kan een enorme impact hebben op de economische ontwikkeling van Groningen. Echter: als dit op geld wordt gezet en onderdeel wordt gemaakt van de energie investering, kan dit steeds vaker wel uit. Een volgende stap is het concreet maken van deze maatregelen, bijvoorbeeld een batterij met sluitende business case. Onze inzet is om ondernemers en vastgoedontwikkelingen te ondersteunen in deze processen en zo de economie van Groningen aan de gang te houden.

Wachten hierop is passief beleid; we kunnen niet voorspellen in welk jaar dit op gang zal komen. We willen dit proces versnellen en verkennen daarvoor de mogelijkheden van financiële, technische en juridische instrumenten.

Dit vraagt om andere inrichting en uitbreiding van het project Groningen Stroomt Door alsmede een goede koppeling met Groningen Werkt Slim. Hier werken we aan.

We gaan ons na de pilots richten op de bedrijventerreinen waar de hoogste urgentie ligt en zetten daarbij in op een stadsbrede, maar ook behoeftegerichte aanpak. We gaan al onze kanalen aanwenden, waaronder de taskforce netcongestie en alle bedrijvenverenigingen, om hier inzicht in te krijgen. Daar waar ondernemers aangeven behoefte te hebben aan ondersteuning, pakken we de handschoen op. Vanuit deze aanpak zien we bijvoorbeeld nu kansen in een gebied rond de Peizerweg. Dit soort concrete gevallen gaan we begeleiden en, waar mogelijk, helpen omzetten in werkende oplossingen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan grote, potentieel nieuwe en bestaande zonnedaken die nu moeite hebben hun stroom kwijt te raken te verbinden aan lokale grote verbruikers. Daaronder vallen ook nieuwe oplaadfaciliteiten die nu (lang) wachten op aansluiting.

Ten slotte

Naast het uitvoeren van de pilot stonden - en staan - we in contact met steden waar netcongestie al langer speelt, zoals Leeuwarden, Zwolle en Veghel. Onze bevindingen zijn in lijn met hun ervaringen. Alles begint bij een groep mensen die samen iets wil bereiken en een goede, gebiedsgerichte analyse. Daarna kan de gemeente, als de behoefte bestaat, samen met bedrijven bijdragen aan mogelijke oplossingen zoals het oprichten van een energiecoöperatie, onderlinge uitwisseling van energie en energie-opslag. Enige beschikbaarheid van netwerkcapaciteit, flexibele, faciliterende

Volgvel 4

regelgeving en adequate medewerking van netwerkbeheerders is daarvoor hard nodig, maar is in veel gevallen nog niet compleet en uitontwikkeld aanwezig.

De drie operationele energiehub's in Nederland hebben zich kunnen ontwikkelen door sterke lokale urgentie en bedrijven en instanties die wilden samenwerken en elkaar iets gunden in combinatie met flexibel denken. Met GSD hebben we hier in Groningen een mooie basis voor gelegd en zijn we deze urgentie voor.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.